

Työ- ja elinkeinoministeriö
PL 32
00023 Valtioneuvosto

Lausuntopyyntö TEM/1822/00.04.02/2015; 8.8.2015

Lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle valtioneuvoston asetuksen saaristokunnista ja kuntien saaristo-osista uusimisesta

Valtioneuvoston asetus saaristokunnista ja kuntien saaristo-osista (1296/2011, muutos 857/2012) on voimassa vuoden 2015 loppuun. Asetuksen mukaan maassa on 8 saaristokuntaa ja 37 ns. saaristo-osakuntaa. Asetus perustuu lakiin saariston kehityksen edistämisestä (494/81, 1138/93). Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää Uudenmaan liitolta lausuntoa mahdollisista muutostarpeista voimassa olevaan asetukseen 15.10.2015 mennessä.

Saaristopolitiikkaa koskevia tietoja sisältää "Valtakunnallinen saaristopoliittinen toimenpideohjelma 2012-2015", joka hyväksyttiin 2012 (TEM:n julkaisu 30/2012).

Uusimaa

Saaristokuntaa koskevia säännöksiä sovelletaan seuraavissa Uudenmaan kunnissa oleviin saariin, joihin ei ole kiinteää tieyhteyttä, sekä näissä Uudenmaan kunnissa oleviin suluissa mainittuihin saariin ja muihin alueisiin, vaikka niihin on kiinteä tieyhteys:

1) *Uusimaa*: Espoo (myös Suvisaaristo), Helsinki, Inkoo (myös Storramsjö, Hirdal, Barö, Räfsö, Degerö ja Sävö), Loviisa (myös Sarvsalö, Kabböle, Isnäs, Tjuvö, Strömsland, Vahterpää ja Gäddbergsö), Porvoo (myös Emäsalo, Vessölandet ja Tirmo, Fagersta), Raasepori (myös Bromarv, Trollshovda, Lindö, Svedja, Öby, Odensö, Norrby, Båsa) sekä Sipoo (myös Kitö ja Löparö).

Helsingin saaristo-osaan kuuluu ainoastaan ilman kiinteää tieyhteyttä olevia saaria, kun taas Raaseporin, Inkoon, Espoo, Sipoon, Porvoon ja Loviisan saaristo-osiin kuuluu lisäksi kiinteän tieyhteyden saaria ja eräitä mantereiden alueita, jotka ovat olosuhteiltaan verrattavissa saaristoon.

Uudenmaan liitto katsoo, että yllä mainitussa valtioneuvoston päätöksessä mainitut Uudenmaan saaristo-osiksi määritellyt alueet tulee jatkossakin sisällyttää päätöksen piiriin.

Liitossa on valmisteltu lausunto, jonka mukaan esitetään tarkastuksia voimassa olevien Raaseporin, Inkoon, Sipoon ja Porvoon ja Loviisaan saaristo-osien rajauksiin. Lisäksi esitetään, että Hangon, Siuntion ja Kirkkonummen saaristo-alueet määrätään kuntien saaristo-osiksi.

Uudellamaalla on olemassa seuraavat tarkistustarpeet voimassa olevan valtioneuvoston asetuksen mukaisten Helsingin, Raaseporin, Inkoon, Sipoon, Porvoon ja Loviisan saaristo-osien suhteen:

- Helsingissä sijaitseva Santahaminan saari on jäänyt voimassa olevan saaristo-osarajauksen ulkopuolelle. Saaressa asuu pysyvästi 430 asukasta. Santahamina on laivaväylän mantereesta erottama saari ja toiminnallisesti se on keskeinen ajatellen Helsingin merialueen asuttujen, puolustusvoimien hallinnossa olevien saarten kehittämistä. Ottaen huomioon yhdenvertaisuuden saaristoalueiden rajaamisessa sekä alueellisen kehittämistyön, tulisi Helsingin saaristo-osan rajausta tarkistaa ja Santahaminan saari liittää saaristo-osaan.
- Inkoon saaristo- ja rannikkoalueella on 2000-luvun alussa tapahtunut merkittävä muutos Kopparnäsin alueen maanomistuksessa. Kopparnäsin niemi ja sen edustan saaret ovat siirtyneet Fortumin energiahuollon käytöstä Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen yleiseen virkistyskäyttöön. Kopparnäsin niemi on olosuhteiltaan saaristoon verrattava alue ja muodostaa luonnollisen jatkeen Inkoon itäisen rannikkoalueen saaristo-osaan. Voimassa oleva saaristopäätös tulee näin ollen tarkistaa siten, että Kopparnäsin niemi liitetään Inkoon kunnan saaristo-osaan.
- Raaseporin läntisessä saaristossa on saarimainen, hyvin kapean kannaksen turvin mantereeseen kuuluva Kvigosin niemi, joka on jäänyt voimassa olevan saaristo-osarajauksen ulkopuolelle. Raaseporin saaristoalueen yhteneväisen ja tarkoituksenmukaisen saaristorajauksen aikaansaamiseksi on syytä tehdä pieni tarkistus saaristo-osarajaukseen niin, että myös Kvigosin niemi kuuluisi Raaseporin kaupungin saaristo-osaan.
- Porvoon kaupungin Kråkön saari (väkiluku 330) määritellään saaristo-osaksi. Kyseinen alue on olosuhteiltaan täysin saaristoon verrattavissa samalla tavalla kuin nykyiset Emäsalon ja Vessölandetin saaret sekä Tirmo-Fagersta -alue, joka on voimassa olevassa päätöksessä määritelty saaristo-osiksi.
- Loviisan kaupungilla on alueita, jotka tulisi ottaa mukaan päätöksen tarkoittamiin saaristo-osa-alueisiin. Ensisijaisesti tulisi alueisiin lukea Loviisan lahden itärannan alueet (Loviisan itäinen saaristoalue). Kyseiset alueet ovat tärkeitä mm. kaupungin matkailua kehitettäessä. Mantereella olevat alueet ovat myös tärkeitä vapaa-ajan asuntoalueina. Näitä alueita on käsitelty Loviisan kaupungin rantaosayleiskaavassa. Perusteluina esitykselle on lisäksi Loviisan tavoite kehittää saaristoa saavutettavuudeltaan hyvänä virkistys- ja matkailualueena lähellä mahdollisesti laajenevaa Itäisen

Suomenlahden kansallispuistoa.

- Sipoossa saaristo-osakuntaa koskevia säännöksiä sovelletaan Kitöhön ja Löparöhön sekä niihin saariin, joihin ei ole kiinteää tieyhteyttä. Saaristossa asuville ja liikkuville rannikon mairinnousupaikat ja palvelukeskukset ovat hyvin tärkeitä. Östersundomin, Majvikin, Gumbostrandin, Hitån ja Eriksnäsin alueille kaavoitetaan uusia asuinalueita tukitoimintoihin, mutta kunnan itäiset rannikkoalueet pysyvät maaseutualueina jatkossakin. Spjutsund voisi kuulua saaristoalueisiin. Alue on verrattavissa Kitöhön ja Löparöhön alueisiin.

- Loviisa, Porvoo ja Sipoo ovat teettäneet saaristo-ohjelman. Tavoitteena on saada aikaan yhteinen näkemys siitä, kuinka saaristoa voidaan kehittää elinvoimaiseksi niin, että alueen ainutlaatuisuus säilyy. Ohjelman toteuttamiselle on tietysti välttämätöntä, että saaristo-osakunta statukset alueella säilyvät ja laajenevat esitetyn mukaisiksi.

- Espoon suhteellisen laaja saaristovyöhyke sijaitsee Kirkkonummen saariston ja voimassa olevan saaristoasetuksen mukaisen Helsingin saaristo-osan välillä. Myöskin Espoon ilman kiinteää tieyhteyttä olevissa saarissa on pysyvää asutusta, noin 15 asukasta. Näiden saarten lisäksi kuuluu myös merenlahtien ja -salmien pirstoma, sekä mantereeseen kapean siltayhteyden varassa oleva Suvisaaristo Espoon saaristomaiseen alueeseen. Alueella asuu pysyvästi 640 asukasta. Lisäksi väestömäärä kasvaa kesäaikana huomattavasti, saaristomaisten mantereiden osalta 200-300 henkilöllä ja saarien osalta 300-400 henkilöllä. Koko Espoon saaristo on luonnonympäristöltään hyvin arvokasta aluetta, jossa myös virkistys- ja matkailun merkitys on suuri. Huomioon ottaen pysyvän asutuksen ja asukkaiden sekä alueen yhdistysten pitkäjänteisen panostuksen luonnon varjeluun ja ympäristöhoitoon (mm. vesihuoltoverkosto, saaristovesien kunnostus, kulttuuriympäristöjen hoito) sekä kokonaisvaltaisen kehittämistyön, olisi tärkeää määrätä koko Espoon saaristoalue, käsittäen sekä ilman kiinteää tieyhteyttä olevan saariston että Suvisaariston, jatkossakin kunnan saaristo-osaksi.

- Voimassa olevan valtioneuvoston asetuksen mukaan lisäksi on myös Uudenmaan muissa rannikkokunnissa olemassa pysyvästi asuttuja saaria ilman kiinteää tieyhteyttä ja olosuhteiltaan saaristoon verrattavia mantereiden alueita. Kokonaisuuden kannalta olisi hyvin tärkeää, että kaikki nämä saaristomaiset Uudenmaan rannikkoalueet määrittäisiin saaristo-osiksi. Kehittämisessä korostuu yhä enemmän laaja-alaiset ja kokonaisvaltaiset toimenpiteet ja koska Uudenmaan rannikkoalueen saaristo-osiksi määritetyt alueet ovat pirstaleisia, vaikeutuu tällä hetkellä tarkoituksenmukainen ja kokonaisvaltaisen saariston kehittäminen. Tämä näkyy erityisesti EU:n ohjelmatyössä sekä valtakunnallisessa ja maakunnallisessa saariston kehittämisessä. Paikallistekin tarkasteltuna ovat Uudenmaan muiden rannikkoalueiden olosuhteet paljolti nyt määritettyjen saaristo-osien olosuhteiden kaltaisia.

Uudenmaan liitto katsoo, että seuraavat kunnat määrätään saariston saaristo-osiksi:

- Hangon kaupungissa on saaristoalueita sekä Hankoniemen pohjois- että eteläpuolella. Hankoniemen rannikkoalueen ja eteläpuolen saaristoalueen olosuhteet ovat ulkomerelliset, siksi niihin ei ole syntynyt vakituista asutusta.

Hangon rannikko- ja saaristoalueiden elinkeinot tukeutuvat merenkulkuun ja matkailuun. Hankoniemeä ympäröivät saaret ovat ohjatun matkailun ja virkistyskäytön kohteita, useat juuri tässä tarkoituksessa kehittämiskohteita. Hankoniemen eteläinen rannikkovyöhyke Täktomin ja Tvärminnen välillä luonnonolosuhteiltaan hyvin saaristomainen. Tällä rannikkovyöhykkeellä asuu pysyvästi noin 50 asukasta. Hangon elinkeinon ja peruspalvelujen kehittämisen kannalta on tärkeää, että Hankoniemen edustan saaret sekä Täktomin ja Tvärminnen välinen eteläinen rannikkovyöhyke määrittäisiin kunnan saaristo-osaksi.

- Kirkkonummen eteläosa on olosuhteiltaan hyvin saaristomainen. Pitkälle Suomenlahteen työntyvän Porkkalan niemen luonto- ja liikenneolosuhteet, kuten myös elinkeinorakenne ovat verrattavissa saaristoon. Porkkalan niemen ja kuntakeskuksen väliset pitkät ja hitaat tieyhteydet ovat haittatekijöitä asukkaiden toimeentulon ja peruspalvelujen saannin ja koko alueen kehittämisen kannalta. Niemen saaristomaisella osalla asuu pysyvästi noin 1275 asukasta. Lisäksi Porkkalan niemen edustalla on ilman kiinteää tieyhteyttä olevaa pysyvää asutusta, noin 10 henkilöä. Virkistys- ja matkailun merkitys alueella on suuri. Kirkkonummen saarten ja saaristomaisen Porkkalan niemen eteläosan määrittäminen kunnan saaristo-osaksi olisi näin ollen Kirkkonummen saaristoalueiden kehittämisen kannalta tärkeää.

- Siuntion kunnan saaristoalue jää Kirkkonummen saaristoalueen ja Inkoon kunnan saaristo-osan väliin. Alue ei ole pysyvästi asuttu, vaan lähinnä virkistyskäytössä. Alueella on noin 60 vapaa-ajan asuntoa, mikä tarkoittaa noin 240 vapaa-ajan asuntojen käyttäjää. Kokonaisuuden kannalta olisi tarkoituksenmukaista, että Siuntion saaristoalue määrittäisiin kunnan saaristo-osaksi. Siuntion saaristomainen alue käsittää varsinaiset saaret ja Störsvikin eteläosan, jonka Uudenmaan virkistysalueyhdistys ja metsähallitus omistavat. Störsvikin eteläkärki yhdessä Inkoon Kopparnäsin niemen kanssa muodostavat virkistysaluekokonaisuuden, jolla on noin 13 km merenrantaa.

Edellä mainittuihin näkökohtiin viitaten Uudenmaan liitto esittää, että valtioneuvoston asetusta saaristokunnista ja kuntien saaristo-osista muutetaan Uudellamaalla siten, että voimassa olevien Helsingin, Raaseporin, Inkoon, Sipoon, Porvoon ja Loviisan rajauksiin tehdään pieniä tarkistuksia sekä että Hangon, Siuntion, ja Kirkkonummen saaristoalueet määrätään kuntien saaristo-osiksi.

Uudenmaan liitto ehdottaa lisäksi, että seuravan valtioneuvoston päätöksen yhteydessä palautetaan saaristo-osakunnille aikaisemmin saariston erityisolosuhteiden takia maksettu saaristolisa.

Ossi Savolainen
Maakuntajohtaja

Liitteet Kartta Uudenmaan kuntien saaristo-osista, tarkistusehdotus
Uudellemaalle esitettävien saaristo-osakuntien väestö 31.12.2014

Tiedoksi UML /Kirjaamo

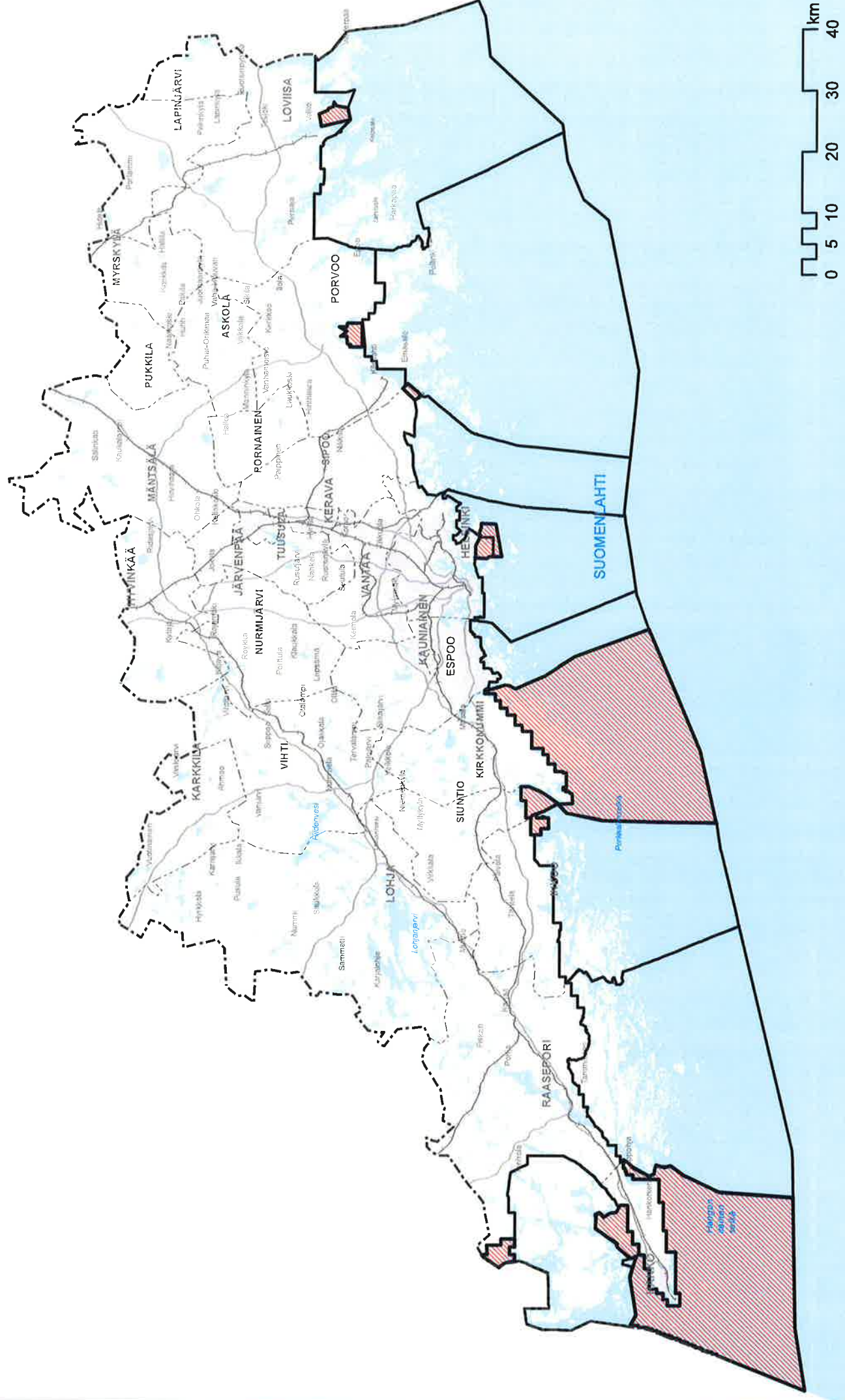
Loviisa
Porvoo
Sipoo
Helsinki
Espoo
Kirkkonummi
Siuntio
Inkoo
Raasepori
Hanko

LAUSUNTO TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖLLE MUUTOSTARPEISTA VOIMASSA OLEVAAN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEEN SAARISTOKUNNISTA JA KUNTIEN SAARISTO-OSISTA

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

 Lausunnossa ehdotetut uudet saaristo-osat

Uudellemaalle esitettävien saaristo-osakuntien väestö 31.12.2014

Lähde: SYKE YKR 2015

Kuntanro	Kunta	Väestö		
		Koko väestö	saaristo-osa- alueilla	Osuus %
049	Espoo	261105	650	0,25 %
078	Hanko	8900	124	1,39 %
091	Helsinki	602883	1261	0,21 %
149	Inkoo	5495	215	3,91 %
257	Kirkkonummi	37770	746	1,98 %
434	Loviisa	15335	820	5,35 %
638	Porvoo	49254	2211	4,49 %
710	Raasepori	28364	2602	9,17 %
753	Sipoo	18957	211	1,11 %
755	Siuntio	6139	2	0,03 %

